

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки

**РЕФЕРАТ**  
**кваліфікаційної роботи**  
**на здобуття освітнього ступеня магістр**  
**зі спеціальності 053 «Психологія»**  
**за освітньою програмою «Практична психологія»**  
**на тему: «Особливості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх**  
**психологів»**

**Виконавець:**

студентка 2 курсу, групи бзф12  
групи центру заочної та вечірньої  
форми навчання

Віхтева Світлана Дмитрівна \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

**Науковий керівник:**

Кандидат психологічних наук,  
старший викладач кафедри МППП

Яцишина Анастасія Миколаївна \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність дослідження.** Тема дослідження присвячена вивченню особливостей професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів. Професійно-ціннісні орієнтації формують основу для професійної діяльності фахівців, визначаючи їх мотивацію, етичні принципи та ставлення до роботи. Для психологів, які працюють з людьми, питання професійних цінностей є особливо важливим, оскільки вони безпосередньо впливають на якість психологічної допомоги та здатність ефективно виконувати свої професійні обов'язки. Дослідження особливостей формування цих цінностей допоможе виявити ключові чинники, що сприяють професійному розвитку студентів, а також запропонувати рекомендації щодо вдосконалення навчальних програм для майбутніх психологів.

Професійно-ціннісні орієнтації відіграють ключову роль у формуванні особистості майбутнього фахівця, особливо в сфері психології, де професійна діяльність передбачає високий рівень емоційної, етичної та соціальної відповідальності. Формування професійних цінностей є невід'ємним процесом підготовки психологів, оскільки їх система цінностей впливає на якість надання психологічної допомоги, професійне самовизначення та подолання стресових ситуацій у роботі. Однак у сучасних умовах значна частина майбутніх фахівців стикається з проблемами у визначенні своїх професійних орієнтирів, що може негативно впливати на їх подальшу професійну діяльність. Тому дослідження професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів є актуальним і має практичне значення для забезпечення їх професійного розвитку.

**Мета дослідження.** Визначити особливості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів та виявити взаємозв'язок між їхніми цінностями і психологічними характеристиками.

### **Завдання дослідження:**

1. Проаналізувати теоретичні підходи до вивчення професійно-ціннісних орієнтацій.
2. Дослідити психологічні чинники, що впливають на формування професійно-ціннісних орієнтацій у майбутніх психологів.
3. Провести емпіричне дослідження для визначення особливостей професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів.
4. Виконати кореляційний аналіз взаємозв'язку між професійно-ціннісними орієнтаціями та іншими психологічними характеристиками студентів.

5. Розробити рекомендації щодо психоедукації та профілактики негативних проявів у професійно-ціннісних орієнтаціях.

**Об'єкт дослідження** – професійно-ціннісні орієнтації студентів, які здобувають освіту за спеціальністю «Психологія».

**Предмет дослідження** – особливості формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів.

**Методи дослідження.** Теоретичні методи включають аналіз наукових джерел, систематизацію та узагальнення даних щодо професійно-ціннісних орієнтацій. Емпіричні методи – проведення психодіагностичних методик для вивчення професійних цінностей і кореляційний аналіз для виявлення зв'язків між різними показниками. Основними психодіагностичними методиками є тестування на визначення професійних цінностей, мотиваційних характеристик та особистісних рис.

**Вибірку склали** студенти 3-4 курсів спеціальності «Психологія», які проходять навчання у вищих навчальних закладах. Вибірка склала 50 осіб (25 чоловіків та 25 жінок), віком від 20 до 25 років.

**Практичне значення** полягає у розробці рекомендацій для освітніх програм та тренінгових курсів з формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів, що допоможе покращити якість їх підготовки до професійної діяльності.

**Структура роботи.** Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

## **ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ**

У вступі обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, практичне значення роботи і методи дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів» розкрито: аналіз поняття та структури ціннісних орієнтацій у професійному середовищі. Встановлено, що ціннісні орієнтації є частиною особистісних характеристик, які відображають внутрішні переконання, установки та мотиваційні пріоритети людини. Вони визначають ставлення індивіда до професійної діяльності, впливають на вибір кар'єрного шляху, способи досягнення професійних цілей та рівень задоволеності роботою.

У другому розділі «Емпіричне дослідження професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів» виявлено, що більшість учасників надають пріоритет етичності, професіоналізму та орієнтації на допомогу. Аналіз цінностей показав високі позиції соціальної відповідальності та

саморозвитку, що свідчить про їхню готовність допомагати іншим і вдосконалюватися. Результати Шкали професійної мотивації продемонстрували високу внутрішню мотивацію та інтерес до професії, переважання прагнення допомагати над матеріальними вигодами.

Окремі учасники виявили легкі ознаки професійного вигорання, що може бути пов'язано з емоційними навантаженнями в процесі навчання. Дослідження за допомогою 16-факторного опитувальника Р. Кеттела показало, що емпатія та соціальна відповідальність сприяють формуванню стійких ціннісних орієнтацій, орієнтованих на допомогу.

Встановлено кореляції між професійно-ціннісними орієнтаціями, мотивацією, емоційною стійкістю та рівнем саморефлексії. Зокрема, студенти з високою внутрішньою мотивацією частіше інтегрують професійні цінності, що позитивно впливає на їхню готовність до майбутньої роботи.

**У третьому розділі «Профілактика та психоедукація для формування позитивних»** розглянуто психоедукацію як один із дієвих методів розвитку професійних цінностей у майбутніх психологів. Визначено, що психоедукація сприяє формуванню ключових професійних орієнтацій, таких як етичність, професіоналізм, відповідальність і емпатія, через підвищення самосвідомості, розвиток рефлексії та критичного мислення.

Дослідження показало, що психоедукаційні програми допомагають студентам не лише краще усвідомлювати професійні цінності, а й ефективно застосовувати їх у реальних ситуаціях, що є важливим для формування компетентних і емоційно зрілих фахівців. Психоедукація створює сприятливі умови для саморозвитку, що є необхідним для повноцінного особистісного та професійного становлення майбутніх психологів.

Було розглянуто програми профілактики професійного вигорання через розвиток професійно-ціннісних орієнтацій. Ми дійшли висновку, що ефективно управління ризиками професійного вигорання безпосередньо пов'язане з формуванням здорових професійно-ціннісних орієнтацій, таких як емоційна стабільність, професіоналізм, відповідальність та етичність. Програми профілактики, спрямовані на розвиток цих орієнтацій, допомагають створити баланс між професійними вимогами та внутрішніми ресурсами особистості, що дозволяє знизити рівень стресу та виснаження.

## **ВИСНОВКИ**

У висновку роботи можна зазначити, що формування професійно-ціннісних орієнтацій у майбутніх психологів є складним, багатограним і

тривалою практикою, яка вимагає комплексного підходу, що охоплює теоретичні, емпіричні та практичні аспекти.

У першому розділі ми дослідили поняття та структуру ціннісних орієнтацій у професійній діяльності. Було визначено, що ціннісні орієнтації є основою професійної ідентичності психолога, формуючи його ставлення до роботи, клієнтів та соціуму. Аналіз психологічних чинників формування цих орієнтацій виявив важливість освітніх програм та особистісних характеристик студентів. Систематичне впровадження курсів, що акцентують увагу на емпатії, толерантності, етичності, професіоналізмі та соціальній відповідальності, є критично важливим для виховання нових поколінь психологів.

Другий розділ присвячений емпіричному дослідженню, яке охоплювало аналіз професійно-ціннісних орієнтацій серед студентів. Результати дослідження показали значущі кореляції між ціннісними орієнтаціями та такими психологічними характеристиками, як рівень мотивації, особистісні риси та емоційна стійкість. Це підкреслює важливість всебічного підходу до формування цінностей, оскільки наявність певних особистісних характеристик позитивно впливає на розвиток професійних цінностей. Визначені кореляції свідчать про те, що підвищення рівня мотивації та розвитку особистісних рис може суттєво покращити професійні орієнтації студентів, що в свою чергу сприяє їхній готовності до професійних викликів.

У третьому розділі акцент було зроблено на профілактиці професійного вигорання через розвиток позитивних професійно-ціннісних орієнтацій. Запропоновані програми психоедукації та практичні рекомендації, які включають активну участь студентів у навчальних процесах, а також розвиток емоційної стійкості та відповідальності, виявилися ефективними для підвищення готовності майбутніх психологів до вирішення складних професійних викликів. Особливо важливою є роль наставництва та супервізії, які дозволяють студентам практично застосовувати знання, отримані під час навчання.

Загалом, результати цієї роботи підтверджують, що систематичний підхід до формування професійно-ціннісних орієнтацій у студентів спеціальності «Психологія» є критично важливим елементом їхнього професійного становлення. Впровадження освітніх програм, які спрямовані на розвиток професійних цінностей, таких як емпатія, етичність, відповідальність та соціальна підтримка, значно підвищує якість підготовки фахівців. Це забезпечує не лише академічну компетентність, але й підготовку студентів до вирішення реальних етичних і психологічних проблем, з якими вони стикатимуться у професійній діяльності.

Кореляційний аналіз між професійно-ціннісними орієнтаціями та іншими психологічними характеристиками, такими як рівень мотивації, емоційна стійкість, схильність до професійного вигорання та особистісні риси, показав, що ці характеристики взаємопов'язані і мають значний вплив на формування професійної ідентичності майбутніх психологів. Це підкреслює важливість комплексного підходу до навчання, який враховує не лише теоретичні знання, але й розвиток особистісних якостей, необхідних для успішної роботи психолога. Зміни в навчальних програмах, які інтегрують такі підходи, можуть суттєво вплинути на ефективність підготовки кваліфікованих фахівців, які зможуть успішно виконувати свою роботу у складних соціальних умовах.

Таким чином, формування професійно-ціннісних орієнтацій є не лише інструментом підвищення якості освітнього процесу, але й гарантією того, що майбутні психологи будуть етичними, відповідальними та емоційно стійкими професіоналами. Це відповідає сучасним вимогам суспільства, де психологи грають ключову роль у підтримці психічного здоров'я та соціального благополуччя. Успішна інтеграція цих ціннісних орієнтацій у професійну діяльність майбутніх психологів є запорукою їхньої ефективності в наданні психологічної допомоги та сприяє розвитку психологічної культури в суспільстві, забезпечуючи більш якісне та усвідомлене вирішення психологічних проблем.